

Bjurbäcks kyrka

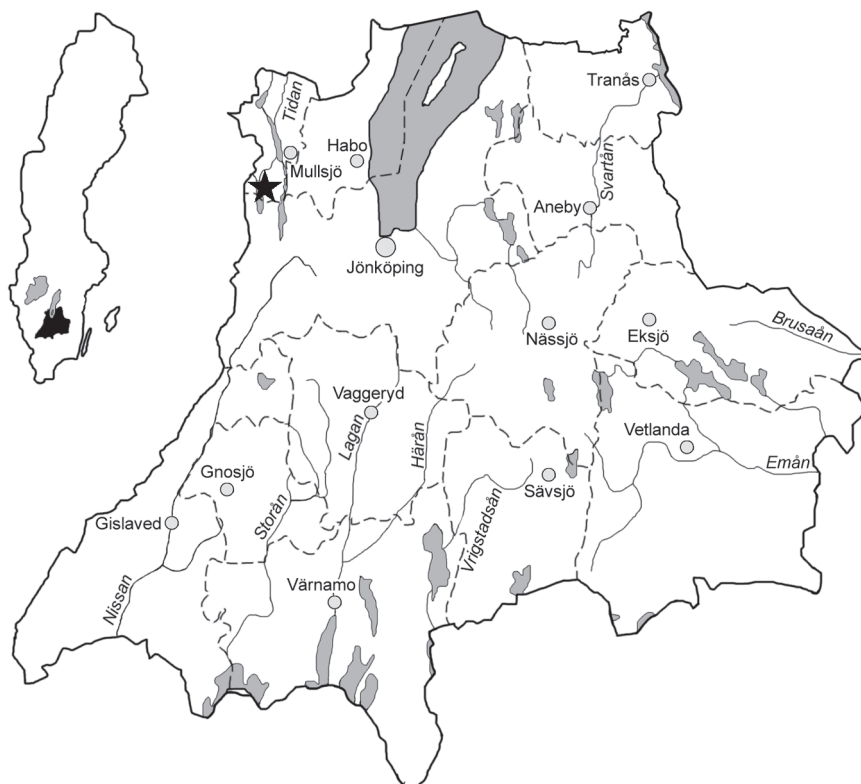
Antikvarisk medverkan i samband med
ommålning av fasad

*Bjurbäcks socken i Mullsjö kommun,
Jönköpings län, Skara stift*

Bjurbäcks kyrka

Antikvarisk medverkan i samband med
ommålning av fasad

*Bjurbäcks socken i Mullsjö kommun
Jönköpings län, Skara stift*

Rapport och foto: Britt-Marie Börjesgård
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

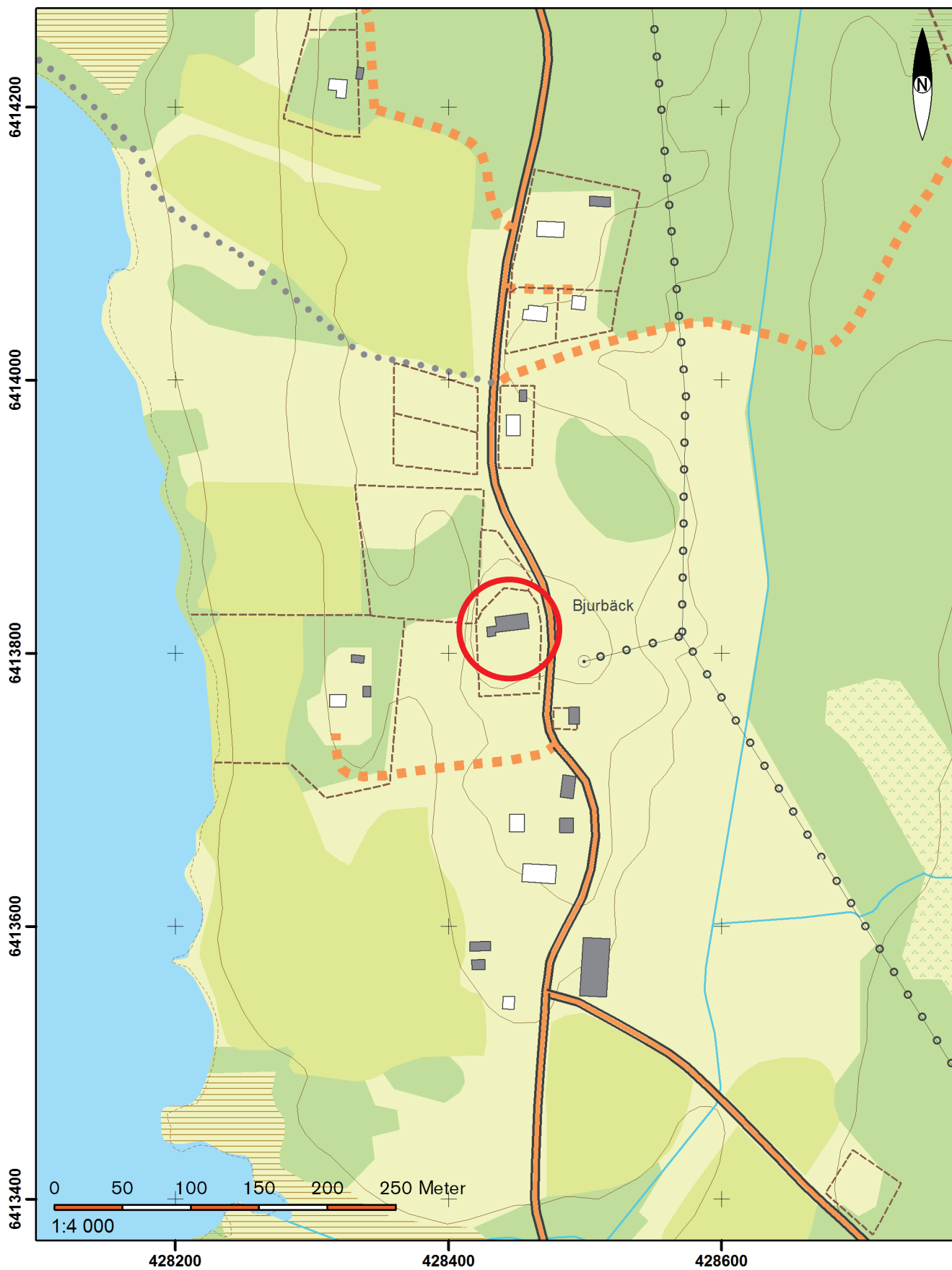
Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2013

Innehåll

Inledning	5
Syfte	5
Historik	5
Kyrkans färghistoria	6
Före restaurering.	7
Omfattning och vidtagna åtgärder	8
Ommålning av fasad	8
Trälagningar	9
Målning av fönster och portar	10
Fönster.	10
Portar.	10
Kompletteringar blyfönster	11
Sammanfattning.	11
Utvärdering	11
Referenser.	11
Tekniska och administrativa uppgifter	12
Bilagor	12
Bilaga 1 Fotografier tagna vid slutbesiktning	12
Bilaga 2 Beskrivning av rengöringsgrad	14
Bilaga 3 Utdrag ur husbeskrivning	19
Bilaga 4 Utförda målningsprover 2009	22

Utdrag ur digitala fastighetskartans blad Bjurbäck; 64E 1cS.

Inledning

Länsstyrelsen lämnade i beslut daterat 2010-03-19 tillstånd till omläggning av tak, samt reparation och ommålning av snickerier på Bjurbäcks kyrka.

Takarbetena utfördes sommaren 2010 och målningsarbetena inleddes genom att den del av tornet som vetter mot taket målades samtidigt. Ett av villkoren i länsstyrelsens beslut var att arbetena skulle utföras med antikvarisk medverkan. Länsmuseum och Britt-Marie Börjesgård utgjorde antikvariskt medverkande för arbetena 2010. Samfälligheten utsåg också i denna avslutande etapp länsmuseum och Britt-Marie Börjesgård som antikvariskt medverkande och som även har sammanställt rapporten. Ommålning av kyrkans exteriör utfördes under sommaren 2013.

Syfte

Syftet med åtgärderna var att ställa kyrkans målade fasader samt fönsterbågar i gott stånd.

Historik

Bjurbäcks kyrka är uppförd åren 1897–1899 och ersatte då ett mindre kapell från 1650-talet. År 1893 gjorde stadsarkitekten i Jönköping, Fredrik Sundbärg, på församlingens uppdrag en skissritning som dock inte gillades av församlingen. Nya ritningar upprättades av förvaltaren vid Ryfors bruk Johan Wilhelm Zelander. Zelanders förslag omarbetades sedan av Thor Thorén, vid Överintendentsämbetet, och Thoréns ritningar är de enda kända. Men församlingen betraktade Zelander som byggnadens arkitekt, vilket bland annat framgår av ett bevarat grundläggningsdokument från 1898.

Bjurbäcks kyrka är en korsformig träkyrka, med ett sidoställt torn i väster. Fasaden har stående respektive liggande faspanel i dess

Översiktsbild före åtgärd.

Vykort daterat 1904.

nedre del och är spänklädd i den övre. Kyrkan är målad i en ljusgrå ton med något mörkare omfattningar, fönsterbågarna och portarna är engelskt röda. Taket är täckt med skiffer.

Kyrkans färghistoria

Inför ommålningen 2000 utfördes en enklare färgundersökning. Kyrkan var då målad i en enhetlig bruten gråvit kulör utan skillnad mellan vägg och foder/omfattningar. Skrapprov utfördes av kontrakterad målare på plats i samråd med församling, byggläddare och antikvarie. Det noterades då att väggar, faspanel och fjäll över tid har varit målade i olika gråa toner, oftast varmgråa. Tonerna var mörkare i botten och ljusnade sedan allt mer i de övre färgskikten.

Omfattningar, listverk, balusterdockor, taktassar och andra bärande element, har precis som väggarna varit strukna i olika gråa toner, oftast varmgråa, mörkare i botten och som sedan ljusnar allt mer.

Att det har varit tydlig nyansskillnader mellan de dekorativa elementen och fasaden i stort framgår också med tydlighet av äldre fotografier, en skillnad som sedan har försvunnit i sentida ommålningar.

Fönsterbågarna har i stort sett genomgående varit röda. I samband med skrapprovet noterades också något lager som varit mera brunt. Vad avser portarna så utfördes skrapprover på porten åt norr, den hade haft en rad olika kulörer. I botten låg en gul kulör, därpå rött, brunt, rött, svart och brunt. I handlingar gällande ommålningen år 1956 föreslog länsarkitekten, och vars förslag byggnadsstyrelsen tillstyrkte, att portarna skulle strykas i engelskt rött och sedan svartlaseras med styv pensel för att det röda endast skulle framträda mycket svagt. De översta röda och svarta färglagren härstammar troligen från denna omstrykning. I handlingar från 1927 beskrivs portarna ha varit gula, strukna som ljusgul ek. (Då föreslogs en ommålning till mörkbrun eller mörkgrå färg.) Järnbeslagen var 2000 inmålade i samma bruna kulör som dörren i övrigt. Då beslagen inte hade lika många kulörlager och dessutom helt saknar den gula tonen konstaterades att järnen inte ursprungligen hade varit inmålade, vilket noterades också var troligt utifrån tidens ideal när kyrkan uppfördes.

Av arkivhandlingar framgår vidare att det under 1950-talet väcktes frågan om att rödfärga kyrkan och att måla fönsterbågarna svarta, i likhet med Bottnaryds kyrka, men att församlingen efter diskussioner och att frågan hade hanterats i olika instanser valde att behålla den befintliga gråbeige kulören. Fönstren beskrevs då vara brunaktiga.

Enligt muntliga uppgifter hade kyrkan målats om senast 1993 genom någon form av arbetsmarknadsprojekt. Man hade då målat med en alkydolfärg. Vidare har berättats att målningen hade föregåtts av att man tvättat fasaderna med högtryckstvätt i princip i direkt anslutning till målningsarbetena.

Före restaurering

År 2000 målades kyrkan om i en mera ursprunglig färgsättning, vad gäller kulörval och fasad och omfattningar. Väggfasaden ströks då med en linoljefärg i en varmgrå kulör, pigment grön umbra, och omfattningar målades med samma pigment men med en mörkare brytning. Fönster och portar målades i en röd ton, med engelskt rött som pigment. Portarnas smidesbeslag målades svarta.

Sedan målningen 2000 har det dock varit problem med blåsbildning i färgen, framförallt på kyrkans södra fasad. Orsakerna till blåsbildningen har utretts, dialog har bland annat förts med färgleverantören Engwall & Claesson. Företaget menade att problemen var att hänföra till äldre målningsskikt, förutom den tidigare målningen med alkydolja, menade Engwall & Claessons representant att äldre tiders (1950-tal) nyttjande av standolja också kunde vara en bidragande orsak.

Hösten 2009 utfördes ett antal provytor på tornets södra fasad av Anne Håkansson Måleri AB i Hullaryd. På dessa ytor togs färgen bort in till trärent och partierna målades sedan med linoljefärg levererade av fyra olika färgfabrikanter. Se bilaga 4.

År 2010 omtäcktes kyrkans skiffertak och i anslutning till dessa arbeten målades den del av tornet som vetter mot taket om. Utifrån Anne Håkanssonssons prover valdes Engwall o Claessons linoljefärg, då det var den produkt som bedömdes uppvisa de bästa resultat utifrån uppmålade provytor.

Ommålningen utfördes i samma kulörer som fastställdes år 2000: grön umbra nr 30 (RAÅs linoljeprovsamling från 1995). Fasadytor målades enligt brytning 6A-30 och snickerier och omfattningar 4A-30.

Målade provytor, ovan översikt och detalj till vänster.

De delar av tornet som vetter mot taket målades i samband med takarbetena 2011.

Den liggande panelen mot söder uppvisade generellt mycket blåsbildningar och färgen flagnade kraftigt.

Även färgen på fönsterbågarna flagnade, också här störst skador på den södra fasaden.

I högerspalten, överst: den norra fasaden var generellt i bättre skick.

Till höger: detalj tornets fasad åt söder.

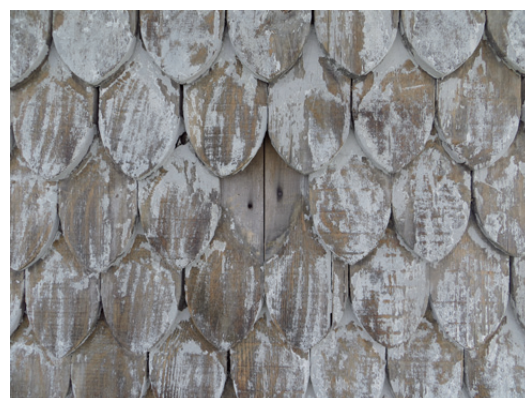

Omfattning och vidtagna åtgärder

Ommålning av fasader

För att ha möjlighet att fullfölja ommålningen inom en rimlig ekonomisk ram gjordes en noggrannare projektering avseende de olika fasadernas olika behov av färgborttagning och renskrapning av tidigare färglager. Beroende på läge och utsatthet vad gäller sol och vind varierade statusen på fasadsidorna avsevärt. Arkitekt Ingvar Blixt, Ritningen arkitektbyrå AB, Skövde, upprättade en handling där rengöringsnivå på respektive yta specificerades.

Rengöringsgraden specificerades i tre nivåer, vilket i korthet innebar; 1. borttagning av all färg ner till trärent; 2. skrapning till fast underlag; 3. rengöring med endast få ytor som skrapas till fast underlag. För nivå 1–2 målades sedan efter rengöring i tre stryk-

Till vänster: färgborttagning genom dels skrapning och dels med hjälp av speedheater. Ovan: skrapad fjällpanel, mitt i bild ett urfallet spån. Översta bilden: pågående arbeten södra fasaden.

ningar, grundning, mellanstrykning och färdigstrykning. För nivå 3 utfördes två målningar efter rengöring – mellan- och slutstrykning. För en mera fullständig beskrivning av nivåerna se bilagorna 2 och 3.

Fasaderna mot söder och väster hade mycket blåsbildningar och färgsläpp, dessa fasader rengjordes enligt nivå ett och två. Den ligande panelen och fjällen på tornet var generellt sämst. Arbetena på dessa fasader utfördes från ställning. På den norra fasaden var det framförallt tornets norra sida och omfattningar som rengjordes enligt nivå två i övrigt var det rengöringsgrad tre. Arbetena på den norra fasaden utfördes från lift.

Trälagningar

Träfasaden och spånen var generellt i gott skick. Endast ett fåtal spån byttes, entreprenören uppskattade det till 5–6 spån, vidare var det ett antal spån som spikades fast.

Dekorative trädetaljer hade vissa torrsprickor men inga röttskador. I några fall hade smärre delar fallit ur, dessa ersattes ej.

Ovan: vissa av fönstren hade tidigare kittats i partier med Laseal.

Till höger: Den norra fasaden målades från lift.

Målning av fönster och portar

Fönster

Samtliga fönsterbågar målades utvändigt. Enligt arkivhandlingar och i jämförelse mot linoljefärgslikaren "Linoljefärg 2003", så framgick att det tidigare använda pigmentet var engelskt rött brutet med något svart. Då engelskt rött är ett pigment som kritar relativt snabbt valdes på antikvariens inrådan att istället övergå till järnoxidrött som är ett mera färgstabilt pigment. I jämförelse mot linoljefärgslikaren konstaterades att oblandad järnoxidrött, 1A-225 hade exakt rätt färgton i förhållande till tidigare nyttjad färg.

Avseende fabrikat av linoljefärg så fick entreprenören avgöra vilken leverantör som de ville använda och hade god erfarenhet av sedan tidigare. Detta för att tidsmarginaler för att få fram färgen var kort och fönstren har inte haft samma problematik med blåsbildning som fasaden i övrigt.

Fönstren målades med *Gysinge gammaldags linoljefärg*, järnoxidrött 1A-225. I de fall det var behov av kittbättring användes linoljekitt, från tillverkare *Dana Lim*. Där kittningar sedan tidigare var utförda med *Laseal*, som är ett syntetiskt silikonfritt fönsterkitt som appliceras med spruta, gjordes kompletteringar med motsvarande produkt från Dana Lim.

Portar

Frågan väcktes om att gå tillbaka till ursprunglig gul ekådring på portarna. Entreprenören avrådde och menade att det var svårt att få ett beständigt resultat. Detta gjorde att valet blev att ånyo måla portarna i samma kulör som fönstren. Nyttjad färg *Gysinge gammaldags linoljefärg*, järnoxidrött 1A-225.

Kompletteringar blyfönster

Vid den inledande besiktningen från ställning noterades att blyfönstret i koret svackade något. För att stadga upp fönstret sattes kompletterande stormstag i fönstrets övre del.

Sammanfattning

De aktuella arbetena har innefattat:

- partiell färgborttagning med speedheater, rengöring av olika grad,
- ommålning av kyrkan,
- målning av fönster
- fastspikning och komplettering av enstaka urfallna fjäll på panelen,
- montering av kompletterande stormstag på blyfönstret i koret.

Utvärdering

Antikvarisk slutbesiktning av de utförda arbetena genomfördes den 12 september 2013. Vid besiktningstillfället deltog från församlingen Elisabeth Falk Nilsson, Karin Hurtig, Helvi Dahln och Olof Gustavsson, projektledare Ingvar Blixt och Denny Lundh, Skara stift, entreprenör Ola Afzelius och Erik Josefsson, Magnussons Måleri AB samt antikvarie Britt-Marie Börjesgård, läns museet. Vid slutbesiktningen var ställningarna demonterade så målningsarbetena på kyrkan avsågs från lift.

Församlingen har utsett Jönköpings läns museum, Britt-Marie Börjesgård till antikvariskt medverkande. Läns museet har följt de utförda arbetena i samråd med entreprenör och beställare. Läns museets generella synpunkt var att arbetena var väl utförda och i enlighet med länsstyrelsens beslut och de av läns museet preciserade anvisningarna.

Några smärre anmärkningar noterades vid besiktningen men avhjälpes på plats. De slutförda arbetena har genomförts på ett antikvariskt tillfredsställande sätt och godkändes därför.

Referenser

Arkiv

Jönköpings läns museum. Topografiska arkivet.

Tryckta källor

Börjesgård, Britt-Marie. 2011. *Antikvarisk medverkan Bjurbäcks kyrka. Ömläggning av skiffertak*. Jönköpings läns museum, byggnadsvårdsrapport 2011:8.

Lindborg, Aina. 1999. *Träkyrkan i Bjurbäck*. Mullsjö.

Åman, Järnfeldt-Carlsson. 1999. *Träkyrkor i Sverige*. Stockholm.

Blyfönstret i koret svackade något i dess övre del.

För att undvika stänk på skiffertaken över entréerna täcktes dessa under arbetet.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens tillstånd dnr: 33-16378-07
 Jönköpings läns museums dnr: 192/13
 Beställare och fastighetsägare: Mullsjö och Sandhems försam-
 ling
 Projektleddning: Denny Lund, Skara stift,
 Ingvar Blixt, Ritningen arkitekt-
 byrå AB, Skövde,
 Entreprenör: Magnussons Måleri AB, Hjo
 Antikvarisk medverkande: Britt-Marie Börjesgård
 Rapportansvarig: Britt-Marie Börjesgård
 Foto: Britt-Marie Börjesgård
 Slutbesiktning: 12 september 2013
 Län: Jönköpings län
 Kommun: Mullsjö kommun
 Socken: Bjurbäcks socken
 Fastighetsbeteckning: Bjurbäck 1:3
 Belägenhet: Fastighetskartans blad Bjurbäck:
 64E 1cS

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Bilaga

Bilaga 1. Fotografier

Fotografier tagna vid slutbesiktningen den 12 september 2013.

Detalj fasad, fönster och port efter färdigställande.

Detalj omfattning mot öster.

Ovan till vänster: korfönstret med nytt stormstag i rosettönstrets övre del.

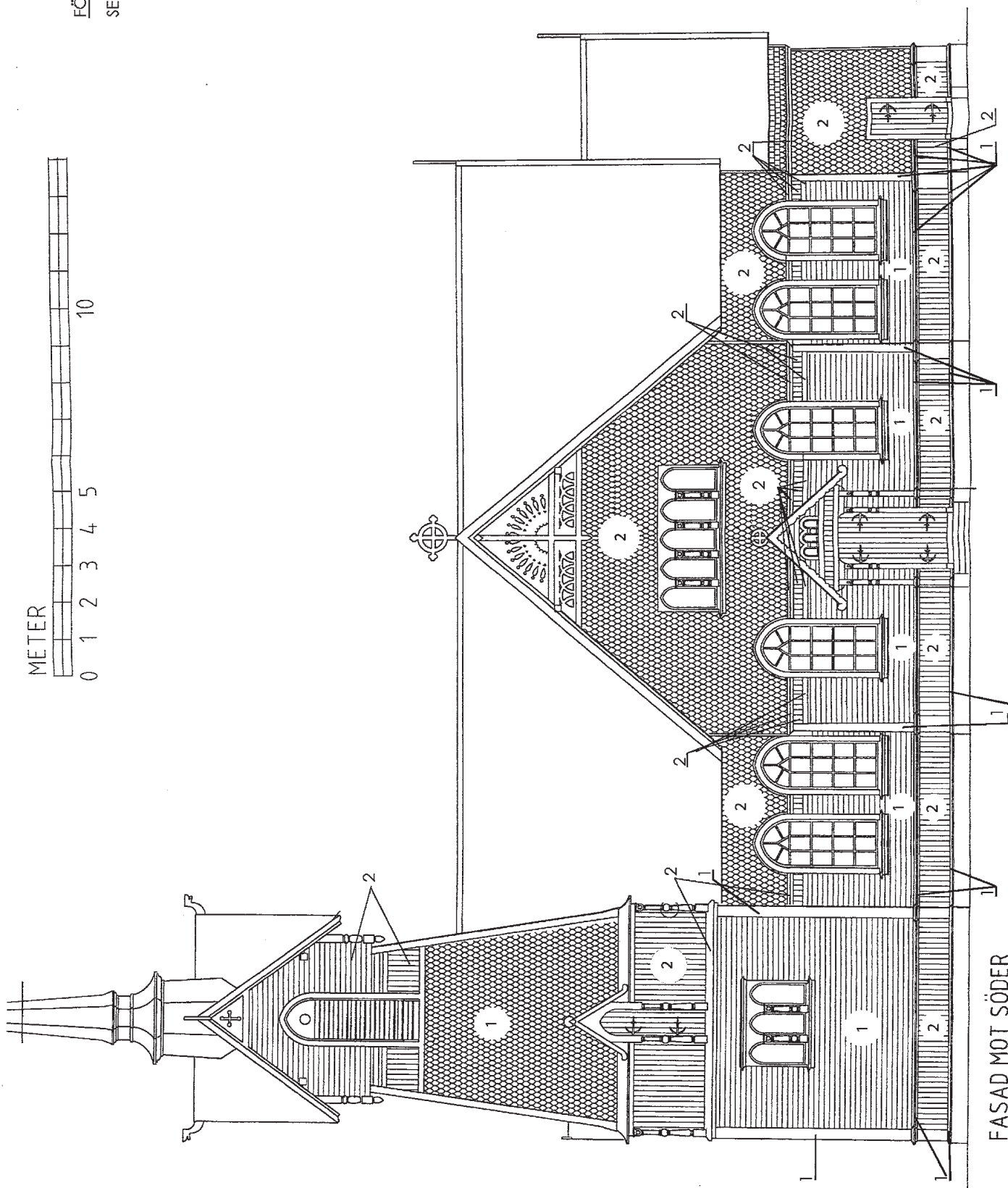

Porten i söder.

Till vänster: översiktsbilder från söder.

FÖRKLARINGAR

SE BYGGNADSBESKRIVNING

FASAD MOT SÖDER

[illegible]

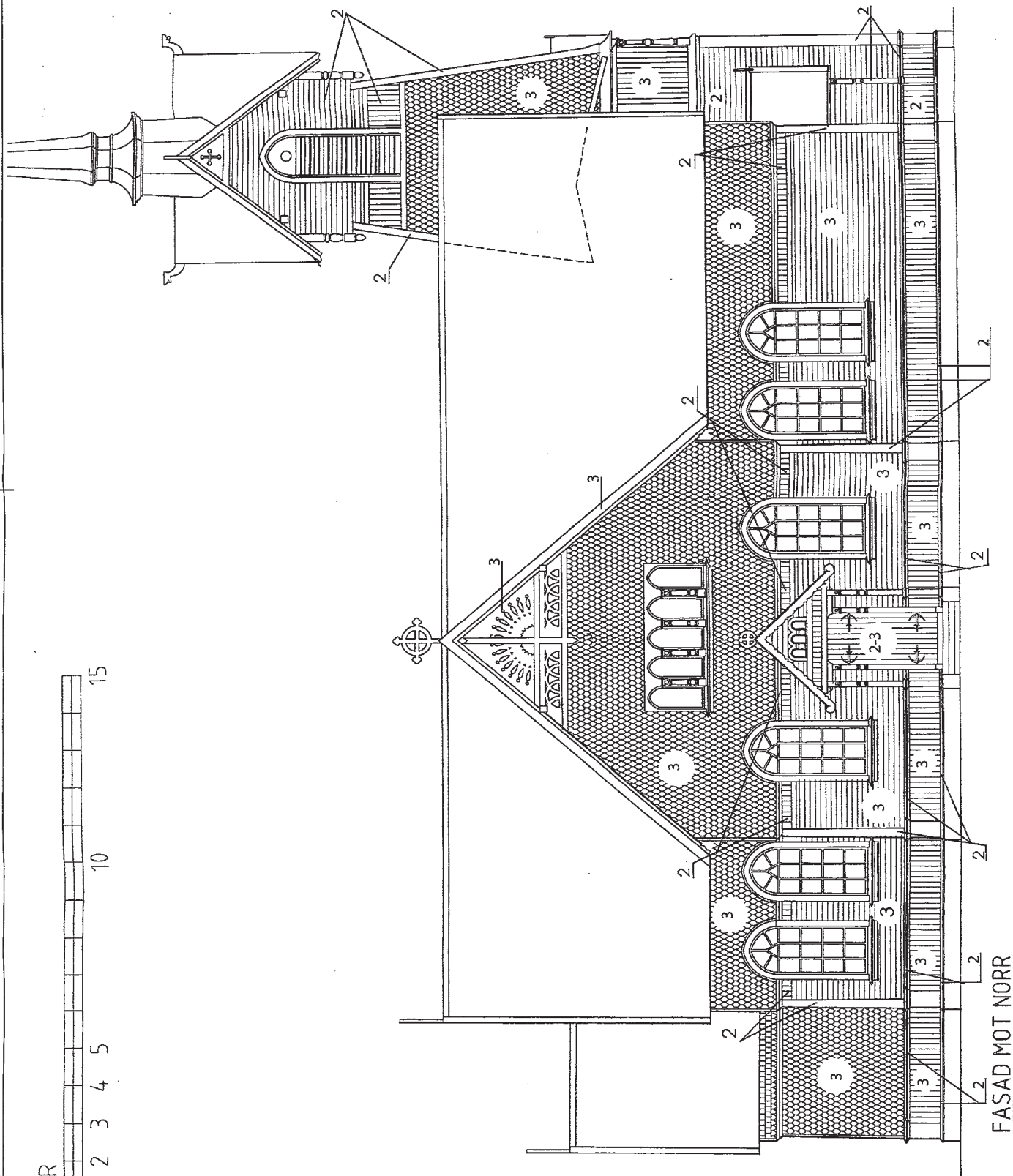
METER

FÖRKLARINGAR

SE BYGGNADSBESKRIVNING

Fasad skrapad och målad
2010

FASAD MOT NORR

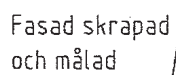
OBJ	ART	BYGGNADS FASE	BYG	DATA
BJURBÄCKS KYRKA				
MULLSJÖ KOMMUN JÖNKÖPINGS LÄN				
ritningen arkitektbyrå				
MULLSJÖGATAN 27, 212 00 BUREÅ TEL 0303 21200 FAX 0303 21201				
UPPRÄTTAD AV	1305	19760 AV	INOMRÅDET	
INOMRÅDET				
2013-01-15 INGVAR BLIXT				
UTVÄNDIG OMMÅLNING				
BYGGA EJ HELT SKÄLENIG	NUMMER		A3	
				TEG

SE BYGGNADSBESKRIVNING

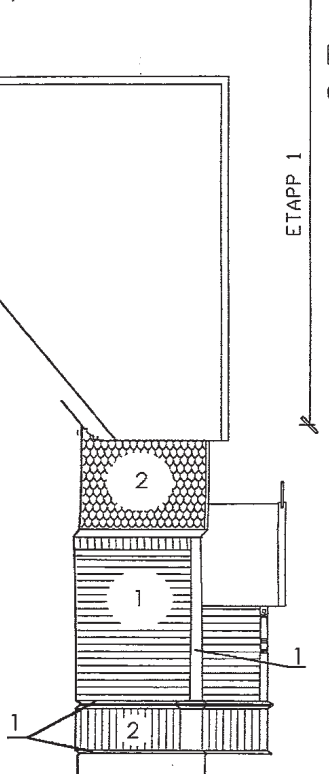
[illegible]

STRT	AVT	ANMÄLNING	AVST	SKA	SKALAN
STRT	AVT	ANMÄLNING	AVST	SKA	SKALAN
MIJUS.O KOMAUN JONKÖPINGS LÄN ritningen MIJUS.O KOMAUN 07.12.1914 HÄRSTENBERG 21, 5114, KÖNIGS- GÄSSLE, SVENSKA 1914-1915, 1915-1916, 1916-1917, 1917-1918, 1918-1919, 1919-1920, 1920-1921, 1921-1922, 1922-1923, 1923-1924, 1924-1925, 1925-1926, 1926-1927, 1927-1928, 1928-1929, 1929-1930, 1930-1931, 1931-1932, 1932-1933, 1933-1934, 1934-1935, 1935-1936, 1936-1937, 1937-1938, 1938-1939, 1939-1940, 1940-1941, 1941-1942, 1942-1943, 1943-1944, 1944-1945, 1945-1946, 1946-1947, 1947-1948, 1948-1949, 1949-1950, 1950-1951, 1951-1952, 1952-1953, 1953-1954, 1954-1955, 1955-1956, 1956-1957, 1957-1958, 1958-1959, 1959-1960, 1960-1961, 1961-1962, 1962-1963, 1963-1964, 1964-1965, 1965-1966, 1966-1967, 1967-1968, 1968-1969, 1969-1970, 1970-1971, 1971-1972, 1972-1973, 1973-1974, 1974-1975, 1975-1976, 1976-1977, 1977-1978, 1978-1979, 1979-1980, 1980-1981, 1981-1982, 1982-1983, 1983-1984, 1984-1985, 1985-1986, 1986-1987, 1987-1988, 1988-1989, 1989-1990, 1990-1991, 1991-1992, 1992-1993, 1993-1994, 1994-1995, 1995-1996, 1996-1997, 1997-1998, 1998-1999, 1999-2000, 2000-2001, 2001-2002, 2002-2003, 2003-2004, 2004-2005, 2005-2006, 2006-2007, 2007-2008, 2008-2009, 2009-2010, 2010-2011, 2011-2012, 2012-2013, 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, 2018-2019, 2019-2020, 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023, 2023-2024, 2024-2025, 2025-2026, 2026-2027, 2027-2028, 2028-2029, 2029-2030, 2030-2031, 2031-2032, 2032-2033, 2033-2034, 2034-2035, 2035-2036, 2036-2037, 2037-2038, 2038-2039, 2039-2040, 2040-2041, 2041-2042, 2042-2043, 2043-2044, 2044-2045, 2045-2046, 2046-2047, 2047-2048, 2048-2049, 2049-2050, 2050-2051, 2051-2052, 2052-2053, 2053-2054, 2054-2055, 2055-2056, 2056-2057, 2057-2058, 2058-2059, 2059-2060, 2060-2061, 2061-2062, 2062-2063, 2063-2064, 2064-2065, 2065-2066, 2066-2067, 2067-2068, 2068-2069, 2069-2070, 2070-2071, 2071-2072, 2072-2073, 2073-2074, 2074-2075, 2075-2076, 2076-2077, 2077-2078, 2078-2079, 2079-2080, 2080-2081, 2081-2082, 2082-2083, 2083-2084, 2084-2085, 2085-2086, 2086-2087, 2087-2088, 2088-2089, 2089-2090, 2090-2091, 2091-2092, 2092-2093, 2093-2094, 2094-2095, 2095-2096, 2096-2097, 2097-2098, 2098-2099, 2099-2100, 2100-2101, 2101-2102, 2102-2103, 2103-2104, 2104-2105, 2105-2106, 2106-2107, 2107-2108, 2108-2109, 2109-2110, 2110-2111, 2111-2112, 2112-2113, 2113-2114, 2114-2115, 2115-2116, 2116-2117, 2117-2118, 2118-2119, 2119-2120, 2120-2121, 2121-2122, 2122-2123, 2123-2124, 2124-2125, 2125-2126, 2126-2127, 2127-2128, 2128-2129, 2129-2130, 2130-2131, 2131-2132, 2132-2133, 2133-2134, 2134-2135, 2135-2136, 2136-2137, 2137-2138, 2138-2139, 2139-2140, 2140-2141, 2141-2142, 2142-2143, 2143-2144, 2144-2145, 2145-2146, 2146-2147, 2147-2148, 2148-2149, 2149-2150, 2150-2151, 2151-2152, 2152-2153, 2153-2154, 2154-2155, 2155-2156, 2156-2157, 2157-2158, 2158-2159, 2159-2160, 2160-2161, 2161-2162, 2162-2163, 2163-2164, 2164-2165, 2165-2166, 2166-2167, 2167-2168, 2168-2169, 2169-2170, 2170-2171, 2171-2172, 2172-2173, 2173-2174, 2174-2175, 2175-2176, 2176-2177, 2177-2178, 2178-2179, 2179-2180, 2180-2181, 2181-2182, 2182-2183, 2183-2184, 2184-2185, 2185-2186, 2186-2187, 2187-2188, 2188-2189, 2189-2190, 2190-2191, 2191-2192, 2192-2193, 2193-2194, 2194-2195, 2195-2196, 2196-2197, 2197-2198, 2198-2199, 2199-2200, 2200-2201, 2201-2202, 2202-2203, 2203-2204, 2204-2205, 2205-2206, 2206-2207, 2207-2208, 2208-2209, 2209-2210, 2210-2211, 2211-2212, 2212-2213, 2213-2214, 2214-2215, 2215-2216, 2216-2217, 2217-2218, 2218-2219, 2219-2220, 2220-2221, 2221-2222, 2222-2223, 2223-2224, 2224-2225, 2225-2226, 2226-2227, 2227-2228, 2228-2229, 2229-2230, 2230-2231, 2231-2232, 2232-2233, 2233-2234, 2234-2235, 2235-2236, 2236-2237, 2237-2238, 2238-2239, 2239-2240, 2240-2241, 2241-2242, 2242-2243, 2243-2244, 2244-2245, 2245-2246, 2246-2247, 2247-2248, 2248-2249, 2249-2250, 2250-2251, 2251-2252, 2252-2253, 2253-2254, 2254-2255, 2255-2256, 2256-2257, 2257-2258, 2258-2259, 2259-2260, 2260-2261, 2261-2262, 2262-2263, 2263-2264, 2264-2265, 2					

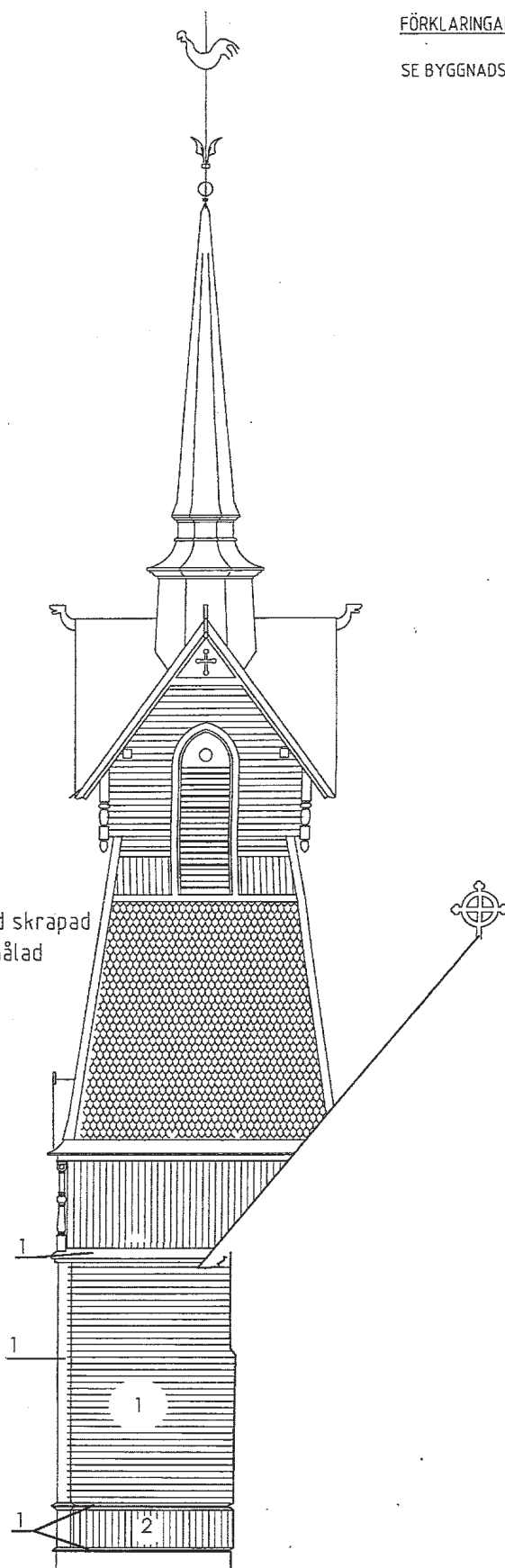
SE BYGGNADSBESKRIVNING

[illegible]

ETAPP 1

FASAD MOT VÄSTER

FASAD MOT ÖSTER

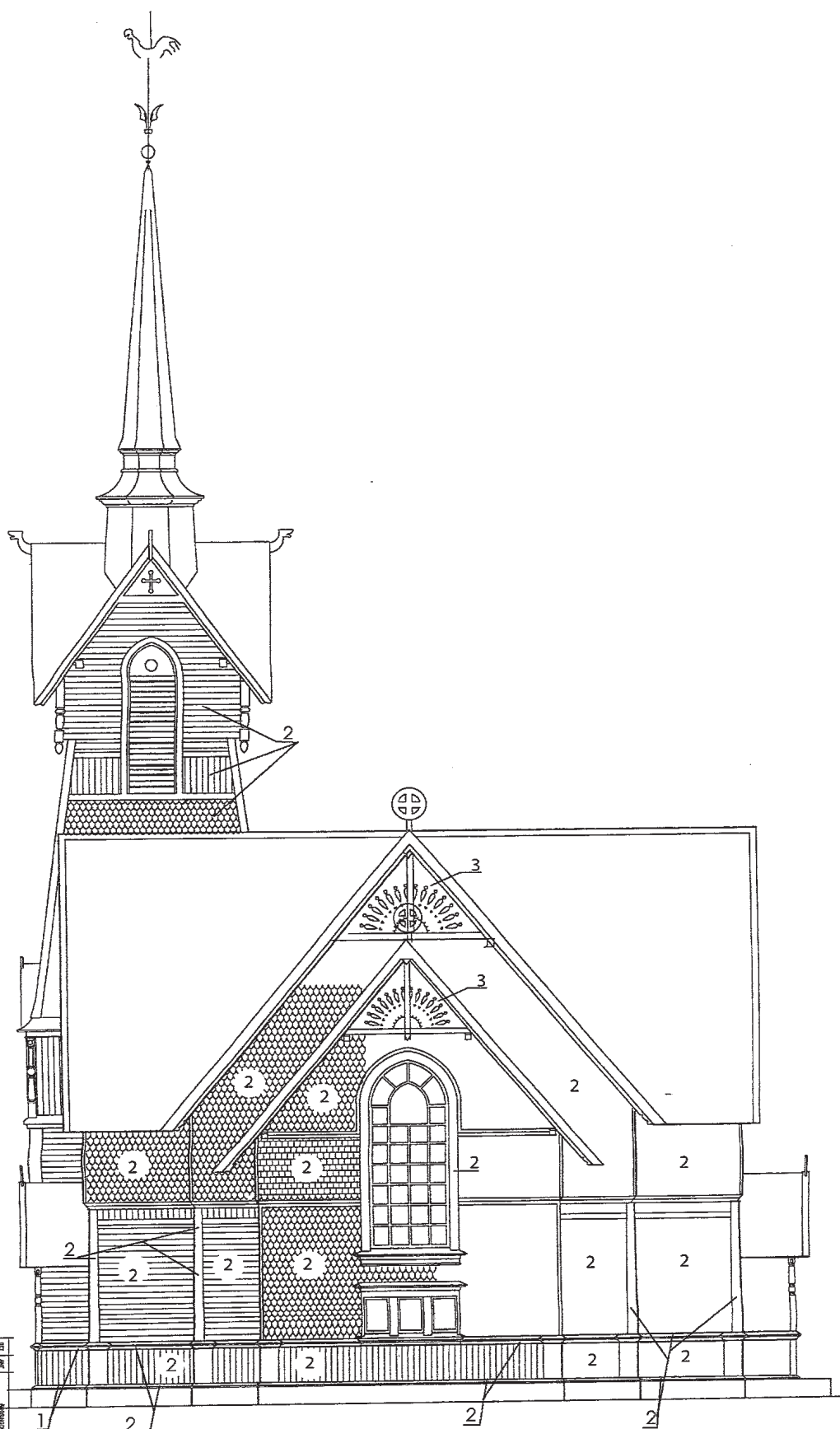
[illegible]

SE BYGGNADSBESKRIVNING

METER

0 1 2 3 4 5

10

FASAD MOT ÖSTER

BET	AMT	ARBODAGS AETER	SSON	DATA
BURBÄCKS KYRKA MULLSJÖ KOMMUN JÖNKÖPINGS LÄN				

ritningen
arkitekbyrå

ROBERT STUBBS & PARTNERS LTD., 201/45, 300 VILLAGE
INFORMATION CENTRE TEL: 0208-661 00 856

3	RTAD AV	HAND
---	---------	------

ANSWERS

01-15 INGVAR BLIXT

INDEX

ANDIG OMIMALINII

NUMBER

A4

5	
---	--

Bilaga 3. Utdrag ur husbeskrivning avseende målningsbehandling

 Torggatan 12, 541 30 Skövde, Tel 0500-41 00 86	Dokumentnamn / Kapitelrubrik	Kapitelbokstav / Sidnr
	LC MÅLNING M M	Handläggare Ingvar Blixt
	Projektnamn	Projektnr
	UTVÄNDIG OMMÅLNING AV BJURBÄCKS KYRKA MULLSJÖ OCH SANDHEMS PASTORAT	Datum 2013-01-15
Status		Rev. datum

Kod	Text	Rev
	<u>Med på fasadritning angivet nummer 1 avses följande behandling</u> Hela ytan som inramas av foder eller lister skall behandlas enligt nedan. Foder och lister anges separat på fasadritning och behandlas även de enligt nedan. <i>1. Rengöring</i> Rengöringsgrad 1. Borttagning av all färg ned till trären yta. Tvättning för ommålning med 3%-ig ammoniaklösning Gravrostande spikskallar rengöres till metallrent underlag genom skrapning och borstning. <i>2. Kompletteringar samt algbekämpning</i> Trasigt och rötskadat virke byts i omfattning enligt Fasadbeskrivning och överenskommelse med bygglidaren. Löst sittande hel panel återspikas med varmförzinkad trådspik. <i>3. Grundning</i> Trärena ytor grundmålas 1 gång med linoljefärg förtunnad med 35-40% alifatnafta. Fabrikat Lasol utvändig linoljefärg Engwall och Claesson el. likv Rengjorda spikskallar mm av järn grundningsmålas 2 gånger med blymönjefärg. Mindre sprickor kittas med linoljebaserat kitt. Ej ut på omgivande ytor. <i>4. Mellanstrykning</i> Utförs en gång med linoljefärg förtunnad med 15-20% alifatnafta. Fabrikat Lasol utvändig linoljefärg Engwall och Claesson el. likv <i>5. Färdigstrykning</i> Utförs en gång med oförtunnad linoljefärg. Fabrikat Lasol utvändig linoljefärg Engwall och Claesson el. likv	

Logo ARKITEKTBYRÅ Ritningen Torggatan 12, 541 30 Skövde, Tel 0500-41 00 86	Dokumentnamn / Kapitelrubrik LC MÅLNING M M	Kapitelbokstav / Sidnr
	Projektnamn UTVÄNDIG OMMÅLNING AV BJURBÄCKS KYRKA MULLSJÖ OCH SANDHEMS PASTORAT	Handläggare Ingvar Blixt Projektnr Datum 2013-01-15 Rev. datum
Status		

Kod	Text	Rev
-----	------	-----

Med på fasadritning angivet nummer 2 avses följande behandling

Hela ytan som inramas av foder eller lister skall behandlas enligt nedan.

Foder och lister anges separat på fasadritning och behandlas även de enligt nedan.

1. Rengöring

Rengöringsgrad 2. Skrapning till fast underlag.

Där befintlig färg har mycket god vidhäftning vid underlaget kan den sitta kvar. Övergång mellan skikt som skrapats ned och befintlig kvarsittande färg slipas ned till jämn övergångsyta med planslip så att alla skarpa kanter avlägsnas.

Tvättning för ommålning med 3%-ig ammoniaklösning

Blanka ytor avslipas till matt yta med fint sandpapper.

Gravrostande spikskallar rengöres till metallrent underlag genom skrapning och borstning.

2. Kompletteringar samt algbekämpning

Trasigt och rötskadat virke byts i omfattning enligt Fasadbeskrivning och överenskommelse med byggledaren.

Löst sittande hel panel återspikas med varmförzinkad trådspik.

3. Grundning

Trärena ytor grundmålas 1 gång med linoljefärg förtunnad med 35-40% alifatnafta. Fabrikat Lasol utvändig linoljefärg Engwall och Claesson el. likv

Rengjorda spikskallar mm av järn grundningsmålas 2 gånger med blymönjefärg.

Mindre sprickor kittas med linoljebaserat kitt. Ej ut på omgivande ytor.

4. Mellanstrykning

Utförs en gång, på hela ytan, med linoljefärg förtunnad med 15-20% alifatnafta. Fabrikat Lasol utvändig linoljefärg Engwall och Claesson el. likv

5. Färdigstrykning

Utförs en gång, på hela ytan, med oförtunnad linoljefärg. Fabrikat Lasol utvändig linoljefärg Engwall och Claesson el. likv

Logo ARKITEKTBYRÅ Ritningen Torggatan 12, 541 30 Skövde, Tel 0500-41 00 86	Dokumentnamn / Kapitelrubrik LC MÅLNING M M	Kapitelbokstav / Sidnr
	Projektnamn UTVÄNDIG OMMÅLNING AV BJURBÄCKS KYRKA MULLSJÖ OCH SANDHEMS PASTORAT	Handläggare Ingvar Blixt Projektnr Datum 2013-01-15 Rev. datum
Status		

Kod	Text	Rev
	<u>Med på fasadritning angivet nummer 3 avses följande behandling</u> Hela ytan som inramas av foder eller lister skall behandlas enligt nedan. Foder och lister anges separat på fasadritning och behandlas även de enligt nedan. <i>1. Rengöring</i> Rengöringsgrad 3. Endast fåtal ytor nedskrapas till fast underlag. Övergång mellan skikt som skrapats ned och befintlig kvarsittande färg slipas ned till jämn övergångsyta med planslip så att alla skarpa kanter avlägsnas. Tvättning för ommålning med 3%-ig ammoniaklösning Blanka ytor avslipas till matt yta med fint sandpapper. <i>2. Kompletteringar</i> Löst sittande hel panel återspikas med varmförzinkad trådspik. <i>4. Mellanstrykning</i> Påbättring utförs på de ytor där färg renskrapats till trärent. Mellanstrykning utförs en gång med linoljefärg förtunnad med 15-20% alifatnafta. Fabrikat Lasol utvändig linoljefärg Engwall och Claesson el. likv <i>5. Färdigstrykning</i> Utförs en gång med oförtunnad linoljefärg. Fabrikat Lasol utvändig linoljefärg Engwall och Claesson el. likv <u>Ny fasadpanel av panel lika befintlig samt nya vattbrädor, och foderbrädor</u> Grundning: Trärena ytor grundmålas 1 gång med linoljefärg förtunnad med 35-40% alifatnafta. Mellanstrykning: Utförs en gång med linoljefärg förtunnad med 15-20% alifatnafta Färdigstrykning : Utförs en gång med oförtunnad linoljefärg.	

Bilaga 4. Utförda målningsprover 2009.

Åtgärder gjorda på fasad söder, Bjurbäcks kyrka 1899.

12/8 2009 .

Färg togs bort till trärens yta med värmepistol på panelen. 12 stående, 3 liggande brädor + dropplista. Ytan slipades med sandpapper för hand, ca 20 cm slipades extra med maskin, för att avlägsna oljan som kröp ut när träet värmdes upp. Ytorna tvättades med terpentin.

1. Direkt på träet: Olja, ser ut att vara en inblandning av svart pigment. Troligtvis linolja?
2. 2 lager tunn grå linoljefärg.
3. Vit färg, alkyd? Plastinblandning? Mycket plastfog i springor och hål. 1995.
4. Claesson och Engvalls linoljefärg 2 strykningar. 2000.

Vi har inte gjort någon kemisk analys av de olika färglagrena, vilket nog bör göras för att konstatera mer exakt. Men med tanke på hur färgen spjälkar nu ser det ut att vara någon form av plastinblandning i underliggande lager. Rengöringen bakom lager 3 är troligtvis också undermålig. Då högtryckstvättade man tydligen fasaden. Och målade troligtvis på icke torr yta..

13/8 2009.

Grundmålning utfördes med fyra olika färgfabrikat, linoljefärg.

1. Ottosons linoljefärg
2. Claesson och Engvall linoljefärg
3. Wibo linoljefärg
4. Kulturhantverkarnas linoljefärg

14/8

Ytorna slipades lätt för hand och mellanströks efter varje färgfabrikats rekommendationer.

25/8

Ytorna färdigmålades.

Under den här perioden var det mellan 15-20 grader varmt mitt på dagen, växlande, sol/moln, lite vind. Över provytan var uppsatt ett vitt regn/solskydd, pressening, som togs bort efter ca. en veckas torktid.

Dessa prover utfördes av
Anne Håkansson Måleri AB
Tingsvägen 8
578 91 Aneby. 0709-546493.

På uppdrag av Per Hulusjö . Mullsjö/Bjurbäck/Sandhems pastorat.

Under sommaren 2013 målades Bjurbäcks kyrka om utvändigt. Fasaderna skrapades och rengjordes i olika grad beroende på skadorna.